

Писмо от Едуард Бойл до Ноел Бъкстон, Цариград, 7. XI. 1912,

Хотел „Пера - Палас”

Цариград, 7. XI. 1912

Скъпи Ноел,

С майка ми бяхме за няколко седмици в Черна гора и пристигнахме тук през Солун. Засега ще останем тук: в момента, когато ви пиша, българите са на чатаджанската линия на 25 мили оттук и аз не искам да тръгвам преди да знаем дали те ще влязат или не. Фицморис счита, че те могат да стигнат тук всеки момент. Малко новини стигат до нас; цензорите пропускат само телеграми, които описват турските „победи” и ти знаеш в Англия много повече какво се случва, отколкото ние тук.

Не съм видял манифеста на Балканския комитет, но чух, че вие сте издали повече или по-малко един, „пенкилер”. Едва ли бихте могли да направите по-малко с цялата преса на торите, която поддържа малките държави. Задоволително е, че ние сме се изказали ясно, тъй като аз си мисля, че ние доста сме объркали хората тук – отчасти защото ожесточени турци начело с Обри идват и прокламират членството си, отчасти, защото се счита, че стоим зад този пакостлив „Близък Изток”, отчасти защото ние фактически продължаваме флиртуваме с младотурците дълго след като би трябвало да сме престанали да вършим това. Но сега позициите са ясни.

Фицморис, Айърс, Пиърс и всички останали са съгласни, че Азия е мястото за турците и ние трябва високо да заявим този факт. Все още има много туркофили: разбира се трудовете на Е. Н. Бенет (който е цензор на печата). Те не могат да навредят. Но един друг вид е много опасен. Тук има един човек, например [Уилс, изпратен от турското посолство до Кямил], който праща телеграми до Англия, че Турция ще бъде начело на Балканска конфедерация. При тази широка гласност – планът е доста обсъждан тук. Моля разберете, че всички тези съобщения са вредни и разпространявани от заинтересовани среди. Аз самият предупредих

„Ройтерс” в Лондон, че не трябва да се обръща внимание на подобни неща.

Познанията на Фицморис за Турция са, както всички знаем, изключителни, но всъщност това се оказва съмнително. За всички тези неща човек трябва да помни, че той е католик – което обяснява твърде патетичния му език, в Солун също е бил в масонска ложа и т. н.: и второ той е антигермански настроен (ти знаеш всичко за отношенията на нашето посолство и германското посолство тук). Фицморис е твърдо против прогерманското движение в Англия и в същата степен против антируското движение. Що се отнася до последното, надявам се, че нашите приятели ще си спомнят, че поне в Близкия Изток Русия има добри позиции. Черногорците поставят Русия на първо място, а останалите изобщо не са сред приятелите им: на Брайлсфорд и компания не трябва да се позволява да пречат с естествената си непоносимост към руската политика и методи на други места. И ако твърдят, че руската политика в Близкия Изток е егоистична колкото и навсякъде другаде, никой друг от подписалите Берлинския договор не е по-добър. [...]

Сега осъзнавам, че като комитет сме били лошо информирани. Трябвало е да имаме кореспонденти в Македония. Съветници като Пиърс са знаели само това, което са им казвали. Що се отнася до Грейвс, той е бил обвързан с лоялност и надежда за по-добри неща от страна на турците в продължение на дълго време. Голяма грешка е, че той въобще отиде в тази комисия. Може да си преставим възторга на османците, когато са чели доклада – препоръка номер едно „повече затвори”! Моята гледна точка е, че консултът и вицеконсултът са [...] нямат илюзии. Айърс и Лемб високо ценят становището и мненията им плюс Фицморис (като се има предвид горното – бел. Д. Григоров) са бих казал толкова стойностни като всички останали. Моля считайте това за конфиденциално. Що се отнася до нашите авантюри и преживявания, те трябва да почакаат, докато се срещнем и прекараме една тиха вечер заедно. Ние се връщаме през София: в случай, че ти ми пишеш да свърша нещо там по отношение на

срещи с хората или организирането на един фонд, за който ти писах за инструкции. Баучер днес е герой в Гърция: те признават неговото участие във всичко това. Писах на „Таймс“ за това. Винаги ваш:

Е. Б.

**[Източник: ДАА, КМФ 19 550 / 25, стр. 6 – 11]**